

Via e-mail, bevestigd per aangetekend schrijven  
College van burgemeester en schepenen van de  
gemeente Dalhem  
Rue de Maestricht 7,  
4607 Berneau

[virginie.kevers@commune-dalhem.be](mailto:virginie.kevers@commune-dalhem.be)

Jan Bouckaert<sup>o</sup>  
T +32 2 533 52 22  
F +32 2 533 56 85  
[jan.bouckaert@stibbe.com](mailto:jan.bouckaert@stibbe.com)

Stibbe  
Central Plaza  
Loksumstraat 25  
1000 Brussel  
België  
[www.stibbe.com](http://www.stibbe.com)

**Onze ref.**

AOE/JB/ST

**Uw ref.**

40248 &

D3200/62027/PPEIE/2018/1/CH/a  
m - PU en F0216/62027/PU/2020.  
1/13255/QF

**Datum**

24 augustus 2020

**Bezwaarschrift tegen de omgevingsvergunningsaanvraag klasse 1 ingediend door de NV Electrabel voor de aanleg en de exploitatie van vijf windturbines met een maximale hoogte van 150 m, elk met een transformator met een vermogen van 3000 tot 3800 kVA, toegangswegen, kabeltracé, werkplatformen en een middenspanningscabine, gelegen te Dalhem (Warsage) – in de nabijheid van de spoorweg Tongeren-Aachen (lijn 24), aan beide zijden van de “rue de la gare” (Stationsstraat)**

Geachte burgemeester,  
Geachte dames en heren leden van het schepencollege,

Wij schrijven u als raadsliden van het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de heer Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, met zijn kabinet gelegen te Martelaarsplein - 1ste verdieping, Martelaarsplein 7, 1000 Brussel en door mevrouw Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, met haar kabinet gelegen te Martelaarsplein – 2<sup>de</sup> verdieping, Martelaarsplein 7, 1000 Brussel (hierna: “*bezwaarindiener*”).

Bezwaarindiener dient bij huidig schrijven een bezwaarschrift in tegen de omgevingsvergunningsaanvraag klasse 1 ingediend door de NV Electrabel, met maatschappelijke zetel te 1000 Brussel, Simon Bolivarlaan 34, ingeschreven in de Kruispuntbank voor Ondernemingen onder het nummer 0403.170.701 (hierna: “*vergunningsaanvrager*”) voor de aanleg en de exploitatie van vijf windturbines met een maximale hoogte van 150 m, elk met een transformator met een vermogen van

# Stibbe

3000 tot 3800 kVA, toegangswegen, kabeltracé, werkplatformen en een middenspanningscabine, gelegen te Dalhem (Warsage) – in de nabijheid van de spoorweg Tongeren-Aachen (lijn 24), aan beide zijden van de “rue de la gare” (Stationsstraat).

De omgevingsvergunningsaanvraag, gekend onder de referentienummers **40248 & D3200/62027/PPEIE/2018/1/CH/am - PU en F0216/62027/PU/2020. 1/13255/QF**, waarover de gedelegeerde ambtenaar en de technisch ambtenaar in eerste instantie moeten beslissen.

Het openbaar onderzoek van deze aanvraag loopt af op **24 augustus 2020 om 10 uur**.

Huidig schrijven geldt als bezwaarschrift tegen de voormelde omgevingsvergunningsaanvraag klasse 1.

Vooraleer de bezwaren worden uiteengezet, wordt kort stil gestaan bij de context van de vergunningsaanvraag evenals de ontvankelijkheid van dit bezwaarschrift.

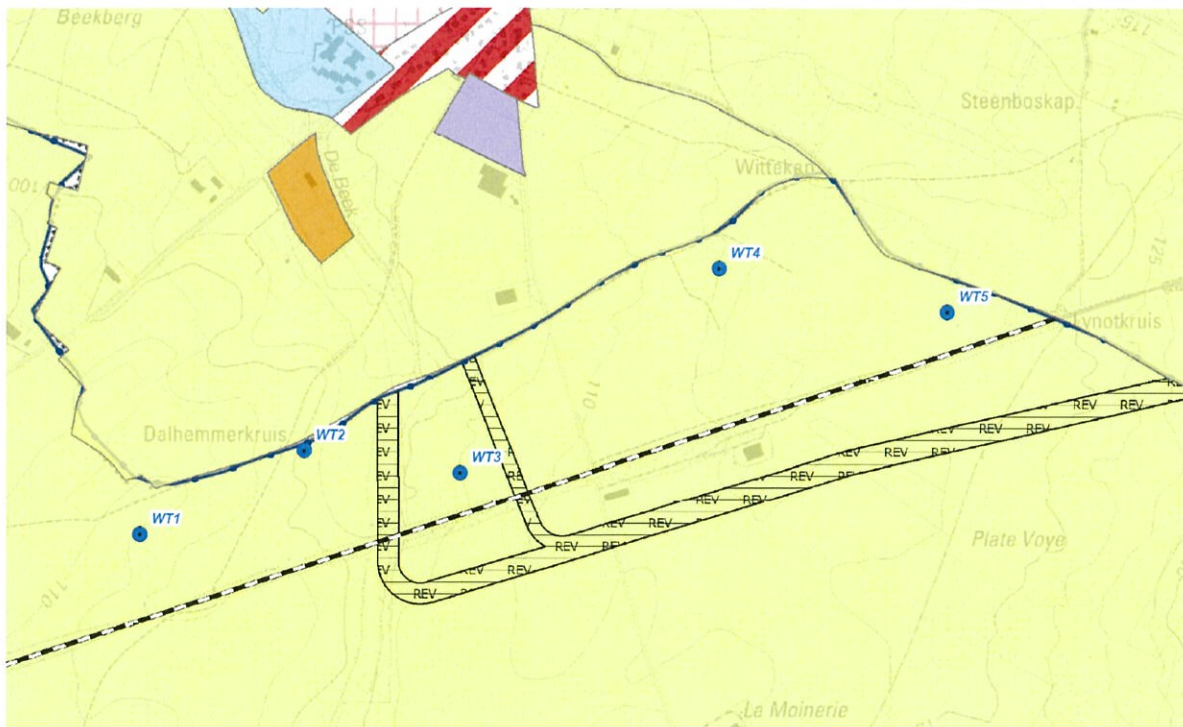
\*

\* \*

## 1 BETREFFENDE HET PROJECT

2. De omgevingsvergunningsaanvraag klasse 1 heeft betrekking op de aanleg en exploitatie van vijf windturbines met een maximale hoogte van 150 m, elk met een transformator met een vermogen van 3000 tot 3800 kVA, toegangswegen, kabeltracé, werkplatformen en een middenspanningscabine.

De projectlocatie wordt hierna grafisch weergegeven op het gewestplan en op een luchtfoto.







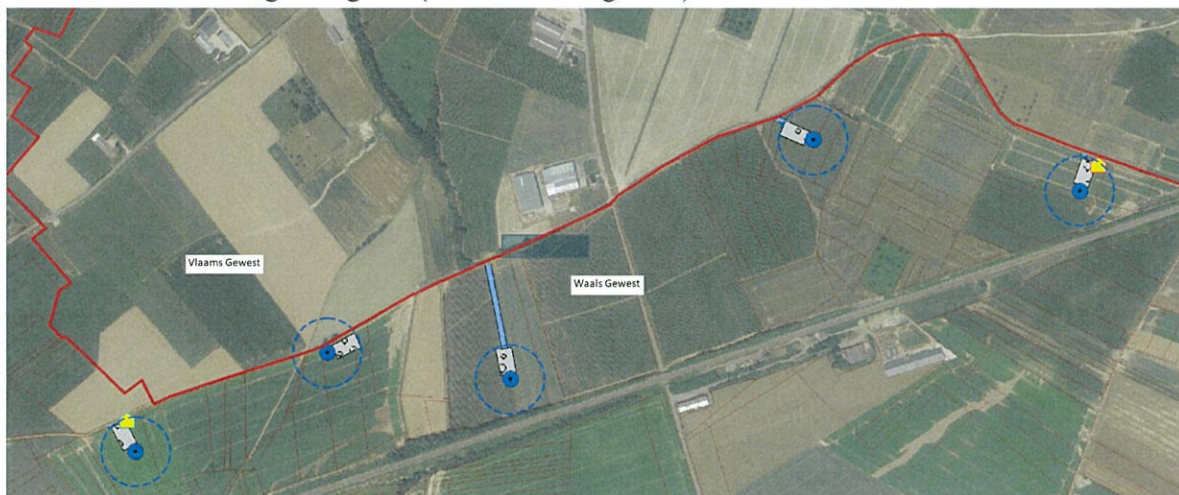
3. De projectlocatie is overeenkomstig het gewestplan Luik (Waals decreet van 26 november 1987) gelegen binnen de bestemming “*agrarisch gebied*”.

## 2 ONTVANKELIJKHEID VAN HET BEZWAARSCHRIFT

### 2.1 Ontvankelijkheid *ratione personae*

#### (a) *Voorafgaandelijk: gewettigd belang van het Vlaamse Gewest*

4. Zoals blijkt uit de luchtfoto hierna, wordt het project van vergunningsaanvrager beoogd op luttele afstand van de gewestgrens (in het rood aangeduid) met het Vlaamse Gewest:



5. Overeenkomstig het samenwerkingsakkoord van 4 juli 1994 betreffende de uitwisseling van informatie over projecten met gewestgrensoverschrijdende milieu-effecten (hierna: “*SA van 4 juli*”



1994”), heeft de Waalse regering zich ertoe verbonden ervoor te zorgen dat de regering van het gewest waar de effecten zich kunnen voordoen in kennis wordt gesteld van het feit dat een vergunningsaanvraag werd ingediend voor een project, onderworpen aan een effectenstudie, dat gewestgrensoverschrijdende effecten zou kunnen hebben.<sup>1</sup>

De regering van het gewest waar het project is gepland, verbindt zich er bovendien toe om ervoor te zorgen dat de aanvangsdatum en de duur van het openbaar onderzoek, georganiseerd in het kader van de milieu-effectbeoordelingsprocedure, worden meegedeeld aan de Regering van het Gewest waar effecten zich kunnen voordoen, voordat het openbaar onderzoek wordt georganiseerd.<sup>2</sup>

6. Dit wordt overigens ook bevestigd in artikel D.29-11 van het Boek I van het Milieuwetboek dat stelt dat wanneer een plan, programma of project aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu van een andere regio, een andere lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo van 25 februari 1991 inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband, het ontwerpplan, het ontwerpprogramma of het vergunningsaanvraagdossier, vergezeld van het milieueffectrapport of de effectbeoordeling, en alle informatie over de grensoverschrijdende gevolgen van het dossier worden toegezonden aan de bevoegde autoriteiten van dat andere gewest, die andere lidstaat van de Europese Unie of die andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo.

7. In het licht van het voormelde samenwerkingsakkoord en het Waalse Milieuwetboek is te besluiten dat het Vlaamse Gewest een rechtmatig belang heeft bij de indiening van onderhavig bezwaarschrift. De gewestgrensoverschrijdende impact is immers *in casu* onbetwistbaar, gelet op de ligging van de beoogde windturbines vlak bij de grens van het Vlaamse Gewest, hun tiphoogte (150 m) en hun impact op nabijgelegen Vlaamse erfgoedgebieden.

(b) ***Het aangevraagde zal aanzienlijke gevolgen hebben voor bezwaarindiener***

8. Bezwaarindiener stelt vast dat het door Electrabel beoogde windturbineproject aanzienlijke gevolgen zal hebben voor het Vlaamse leefmilieu en wel om de volgende redenen:

- het project is onverenigbaar met de Vlaamse erfgoedwaarden (zie punt 3.3);
- het project is onverenigbaar met de Vlaamse natuurwaarden (zie randnr. 17 evenals punt 3.5);
- het project zorgt voor een overschrijding van de slagschaduw- en geluidsnormen (zie randnr. 17).

9. **Besluit:** het Vlaamse Gewest beschikt over het rechtens vereiste belang bij het bezwaarschrift.

---

<sup>1</sup>Artikel 3 van het SA van 4 juli 1994.

<sup>2</sup>Artikel 5, al. 1 van het SA van 4 juli 1994.



## 2.2 Ontvankelijkheid *ratione temporis*

10. Het openbaar onderzoek met een termijn van 30 dagen<sup>3</sup> nam een aanvang op 22 juni 2020.<sup>4</sup> Deze termijn werd opgeschort van 16 juli 2020 tot 15 augustus 2020.<sup>5</sup>

Het openbaar onderzoek loopt tot maandag 24 augustus 2020 om 10 uur.

11. De klacht is tijdig per e-mail verstuurd, en bevestigd per aangetekende post met ontvangstbewijs.

12. **Besluit:** onderhavig bezwaarschrift is ontvankelijk *ratione temporae*.

## 3 BEZWAREN

### 3.1 Miskenning van artikel D.II.36 CoDT

#### Bezwaar

Artikel D.II.36, § 2 CoDT laat toe om windturbines in te planten in agrarisch gebied, op voorwaarde dat:

- ze zich bevinden in de buurt van de belangrijkste communicatie-infrastructuren of een economische activiteitszone onder de door de regering vastgestelde voorwaarden;
- ze de bestemming van de zone niet onomkeerbaar in gevaar brengen.

Aan de eerste voorwaarde is niet voldaan :

- de bestaande spoorweg waarlangs de beoogde windturbines zouden worden opgericht, kwalificeert niet als een “belangrijkste communicatie-infrastructuur”;
- de beoogde windturbines zijn niet gelegen in de buurt van een economische activiteitszone.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

#### Toelichting

13. Artikel D.II.36, § 2 CoDT vervangt het oude artikel 127, § 3 CWATUP. Dit artikel voorzag in de mogelijkheid om van het gewestplan af te wijken op voorwaarde dat het project de hoofdkenmerken van het landschap respecteerde, structureerde of reconstrueerde.

<sup>3</sup> Artikel D29-13, §1, 1° van het Waalse Milieuwetboek *juncto* artikel D29-1, §4, b, 1° van het Waalse Milieuwetboek.

<sup>4</sup> <https://www.dalhem.be/ma-commune/services-communaux/amenagement-du-territoire/enquetes-publiques-1/enquete-publique-construction-et-exploitation-de-5-eoliennes-a-warsage> (laatst geraadpleegd op 21 augustus 2020).

<sup>5</sup> Artikel D29-13, §2 van het Waalse Milieuwetboek.

Het nieuwe artikel D.II.36, § 2 CoDT staat toe om windturbines in te planten in agrarisch gebied, op voorwaarde dat:

- ze zich bevinden in de buurt van de belangrijkste communicatie-infrastructuren of een economische activiteitszone onder de door de regering vastgestelde voorwaarden;
- ze de bestemming van de zone niet onomkeerbaar in gevaar brengen.

In casu is vast te stellen dat de bestaande spoorweg waarlangs de beoogde windturbines zouden worden opgericht, onmogelijk kunnen kwalificeren als “belangrijkste communicatie-infrastructuur”, zoals bijv. de autosnelwegen of hoofdspoorwegen. Evenmin is het projectgebied gelegen in de buurt van een economische activiteitszone.

14. **Besluit** : de aangevraagde vergunning moet worden geweigerd wegens strijdigheid met artikel D.II.36 CoDT.

### 3.2 Miskenning van de MER-regelgeving met betrekking tot projecten met gewestgrensoverschrijdende effecten

#### Bezwaar

Artikel D.29-11 van het Boek I van het Milieuwetboek stelt dat wanneer een plan, programma of project aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu van een andere regio, een andere lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo van 25 februari 1991 inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband, het ontwerpplan, het ontwerpprogramma of het vergunningsaanvraagdossier, vergezeld van het milieueffectrapport of de effectbeoordeling, en alle informatie over de grensoverschrijdende gevolgen van het dossier worden toegezonden aan de bevoegde autoriteiten van dat andere gewest, die andere lidstaat van de Europese Unie of die andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo.

Overeenkomstig artikel R.41-9, § 1 van Boek I van het Milieuwetboek *dient de instantie die belast is met het onderzoek naar de volledigheid en de ontvankelijkheid de vergunningsaanvraag toe te zenden aan de **betrokken overheden van het Gewest**, de lidstaat van de Europese Unie of de staat die partij is bij het Verdrag van Espoo.*

*In casu* is het project gelegen net op de grens met het Vlaamse Gewest. Bovendien zal het Vlaamse Gewest aanzienlijke gevolgen ondervinden door het beoogde windpark zodat het Vlaamse Gewest, het Agentschap Omgeving, het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Agentschap Natuur en Bos minstens dienden te worden geraadpleegd. **Dit is niet gebeurd.**

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

#### Toelichting

15. Artikel D.29-11 van het Boek I van het Milieuwetboek stelt dat wanneer een plan, programma of project aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu van een andere regio, een andere lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo van 25 februari 1991 inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband, het ontwerpplan, het ontwerpprogramma of het vergunningsaanvraagdossier, vergezeld van het milieueffectrapport of de effectbeoordeling, en alle informatie over de grensoverschrijdende gevolgen van het dossier worden toegezonden aan de



bevoegde autoriteiten van dat andere gewest, die andere lidstaat van de Europese Unie of die andere staat die partij is bij het Verdrag van Espoo.

Deze bepaling krijgt nadere uitwerking in artikel R.41-9, § 1 van Boek I van het Milieuwetboek dat werd ingevoegd door het besluit van 20 december 2007 van de Waalse regering tot uitvoering van het decreet van 31 mei 2007 betreffende de inspraakmogelijkheden van het publiek in milieuaangelegenheden. Die bepaling luidt :

*“le projet visé à l'article D.29-11, § 1er, est transmis par l'instance chargée d'examiner le caractère complet et recevable de la demande **aux autorités concernées de la Région**, de l'Etat membre de l'Union européenne ou de l'Etat partie à la Convention d'Espoo visés à ce même article, en indiquant :*

*1° l'autorité compétente et le délai endéans lequel sa décision doit être prise;*

*2° les modalités d'organisation de l'enquête publique afférente à l'instruction de la demande de permis et notamment la durée de l'enquête, la date probable de début de celle-ci, et l'autorité chargée de recevoir les observations du public;*

*3° les informations relatives à la nature de la décision susceptible d'être prise”.*

*En même temps qu'elle transmet le dossier, elle informe le Gouvernement et l'autorité compétente de cette transmission (eigen accentuering).*

Vrije vertaling:

*“Het in artikel D.29-11, § 1, bedoelde ontwerp wordt door de instantie die belast is met het onderzoek naar de volledigheid en de ontvankelijkheid van het verzoek toegezonden aan de **betrokken overheden van het Gewest**, de lidstaat van de Europese Unie of de staat die partij is bij het Verdrag van Espoo, bedoeld in hetzelfde artikel.*

*1° de bevoegde overheid en de termijn waarbinnen de beslissing moet worden genomen;*

*2° de modaliteiten voor de organisatie van het openbaar onderzoek betreffende de behandeling van de vergunningsaanvraag, meer bepaald de duur van het onderzoek, de vermoedelijke begindatum ervan en de overheid die de opmerkingen van het publiek in ontvangst zal nemen;*

*3° informatie over de aard van de beslissing die genomen kan worden”.*

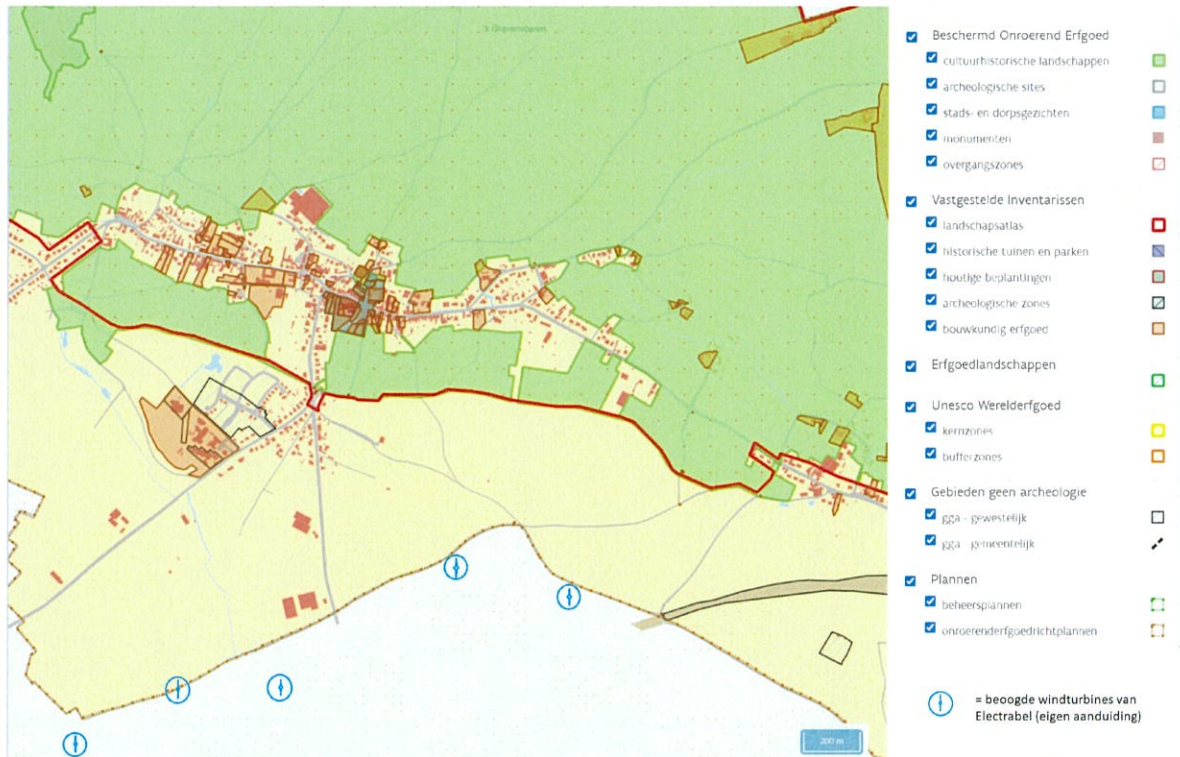
*Bij het overmaken van het dossier, informeert zij de Regering en de betrokken overheid van de deze overmaking.”*

16. Zoals blijkt uit de kaarten *supra*, bevindt het door Electrabel beoogde windturbineproject zich op luttele afstand<sup>6</sup> van de gewestgrens met het Vlaamse Gewest.

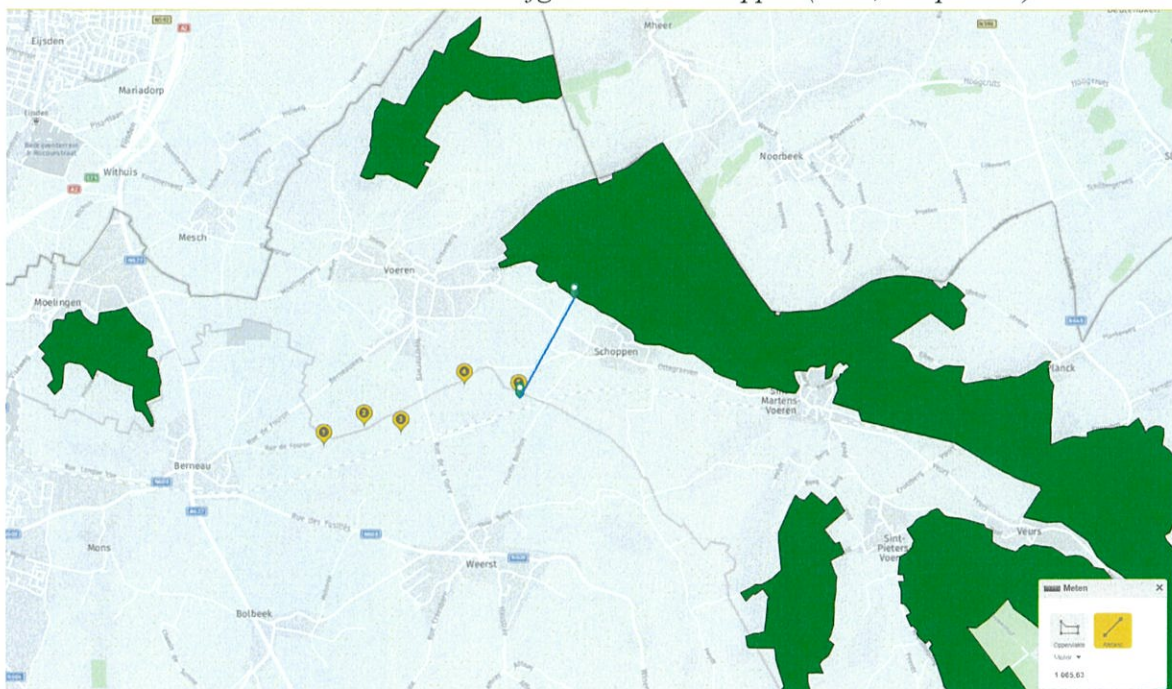
Bovendien is het beoogde windturbineproject gelegen in de onmiddellijke omgeving van Vlaams beschermd onroerend erfgoed en landschappen, Natura2000-gebieden, VEN-gebieden, en biologische waardevolle gebieden:

---

<sup>6</sup> WT02 bevindt zich op ca. 1 m van de gewestgrens. WT04 en WT05 bevinden zich op ca. 50 m van de gewestgrens.

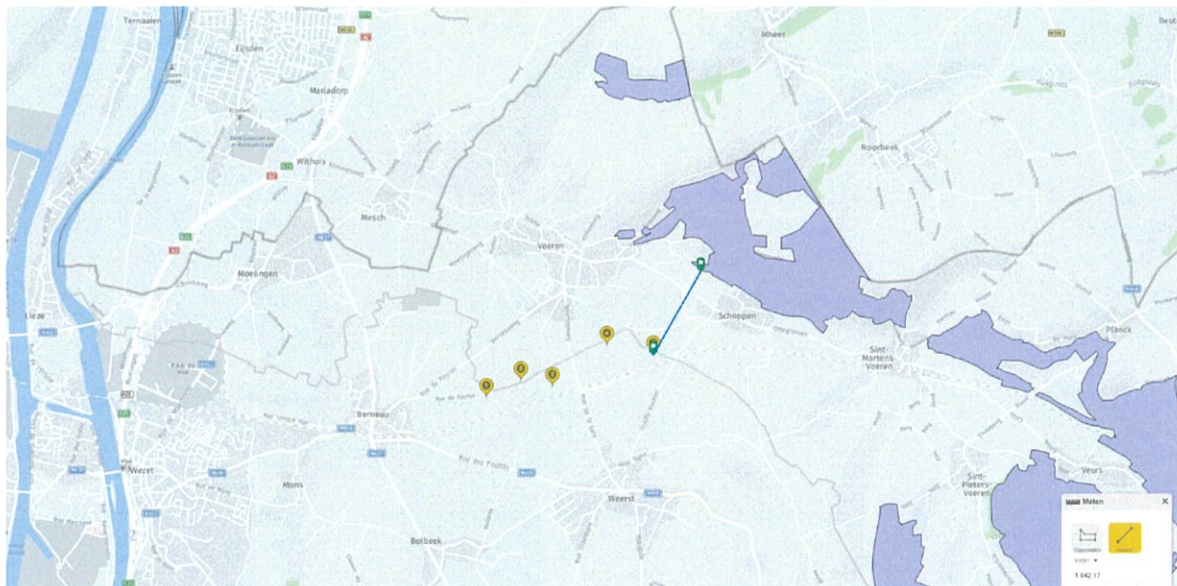


*Kaart: beschermd onroerend erfgoed en landschappen (AOE, Geoportaal)*

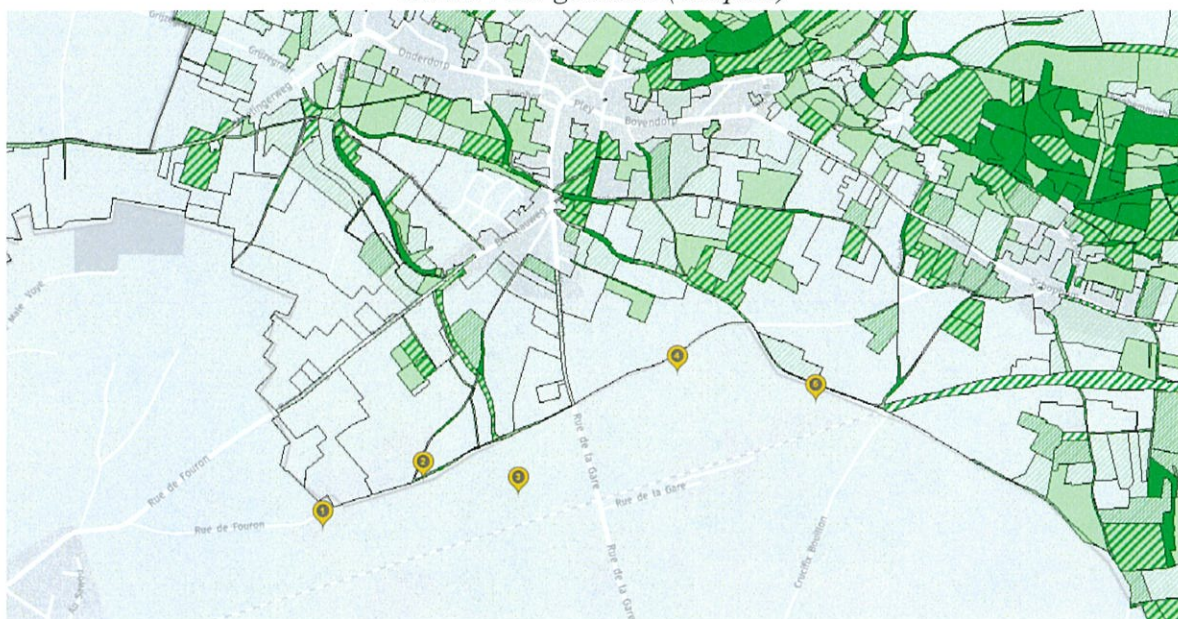


*Kaart: habitatrictlijn- en vogelrichtlijngebieden (Geopunt)*





*Kaart: VEN-gebieden (Geopunt)*



*Kaart: biologische waarderingskaart (Geopunt)*

Alleen al om deze redenen, diende de “instantie die belast is met het onderzoek naar de volledigheid en de ontvankelijkheid” de vergunningsaanvraag over te maken aan de betrokken overheden van het Vlaamse Gewest (Agentschap Omgeving, Agentschap Onroerend Erfgoed en Agentschap Natuur en Bos).

17. Bovendien worden de aanzienlijke gevolgen van het beoogde windturbineproject op het onroerend erfgoed, de natuurwaarden en de milieukwaliteit binnen het Vlaamse Gewest bevestigd in het milieueffectenrapport en haar niet-technische samenvatting:

- Betreffende het onroerende erfgoed:
  - “Vanuit de dichtstbijzijnde dorpen en gehuchten (Weerst, 's-Gravenvoeren, Schophem, Berne, Moelingen, Bolbeek) zullen de geplande windmolens duidelijk zichtbaar zijn vanaf de agrarische vlakke waar ze gepland zijn en vanaf de hoogten



*van het reliëf (...). Er zijn geen aanwijzingen voor enige impact op de erfgoedelementen in het Waalse Gewest. Voor het Vlaamse Gewest daarentegen liggen sommige erfgoedelementen zeer dicht bij het park (minder dan 600 m) en zal het park zeer zichtbaar zijn en het landschap vanaf bepaalde geklasseerde eigendommen sterk kenmerken. Vanaf het Altenbroek-reservaat kan men vanuit verschillende uitzichtpunten natuurlijke landschapselementen (droge valleien, oude boomgaarden, verzonken paden, enz.) waarnemen en deze uitzichtpunten zullen tot op zekere hoogte worden veranderd door de aanwezigheid van het windturbinepark, dat duidelijk zichtbaar zal zijn en een kunstmatige component in een natuurlijk landschap zal vormen. (...)" (pp. 82 en 83 van de niet-technische samenvatting, eigen accentuering en onderlijning).*

- Betreffende de biodiversiteit:
  - *“Gezien de aanwezigheid van soorten in de omgeving van het project die als gevoelig voor windturbines worden beschouwd (gewone en de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis) en de aanwezigheid van andere gevoelige soorten (kleine dwergvleermuis, bosvleermuis), is de impact van het project op deze soorten groot en daarom worden maatregelen aanbevolen om de gevolgen ervan te beperken” (p. 40, eigen accentuering);*
  
- Betreffende het leefmilieu:
  - *“In bepaalde woningen in het Vlaamse Gewest worden echter overschrijdingen van de in Vlaanderen geldende jaarlijkse grenswaarde (8 uur/jaar) waargenomen. In een maximalistische situatie (de meest ongunstige situatie, rekening houdend met permanente zonneshijn en bladen die altijd in de richting van de ontvanger wijzen) worden de grenswaarden bij veel ontvangers in Vlaanderen en Wallonië overschreden” (p. 83, eigen accentuering);*
  
  - *“Uit de akoestische modellering blijkt dat het voorgestelde park voor de bestudeerde modellen de implementatie van een geluidsbeheersingsprogramma zal vereisen om te voldoen aan de geluidsgrenswaarden in de sectorale voorwaarden m.b.t. de nabijgelegen woningen. De grenswaarden van de algemene voorwaarden worden ook gerespecteerd op alle controlepunten door middel van een bridageprogramma” (p. 84, eigen accentuering).*

18. In het licht van het voorgaande, is vast te stellen dat het beoogde windturbineproject aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het Vlaamse Gewest. Het Vlaamse Gewest, meer bepaald het Agentschap Omgeving, het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Agentschap Natuur en Bos dienden minstens te worden geraadpleegd. **Dit is niet gebeurd.**

19. **Besluit:** de aangevraagde vergunning moet worden geweigerd.

### 3.3 Onverenigbaarheid met de aanwezige Vlaamse erfgoedwaarden



## Bezwaar

Artikel D.62, § 2, d) van het Waalse Milieuwetboek legt de verplichting op om in de milieueffectrapportage de effecten van het voorgestelde project op materiële goederen, cultureel erfgoed en landschap te onderzoeken.

In de onmiddellijke nabijheid van het project zijn een aantal belangrijke Vlaamse erfgoedwaarden aanwezig.

Het project-MER geeft onomwonden toe dat voorliggend project een aanzienlijk effect zal hebben op deze erfgoedwaarden. Het beoogde windpark is onverenigbaar met de voormelde Vlaamse erfgoedwaarden.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

## Toelichting

20. Artikel D.62, § 2, d) van het Waalse Milieuwetboek legt de verplichting op om in de milieueffectrapportage de effecten van het voorgestelde project op materiële goederen, cultureel erfgoed en landschap te onderzoeken.

21. In de onmiddellijke nabijheid van het projectgebied worden o.a. het volgende belangrijke Vlaamse onroerende erfgoed en landschappen aangetroffen:

- Beschermde cultuurhistorisch landschap: “Altenbroek en Voervallei met omgeving” (ID: 113452) – o.m. beschermd omwille van haar “*open karakter met zeer weidse zichten over Voeren, tot in de Maasvallei*” en de afwezigheid van “*verstoring door grootschalige infrastructuur*”<sup>7</sup>;
- Vastgestelde landschapsatlasrelict: “’s Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren” (ID: 11430) – beschermd omwille van o.m. zijn esthetische waarde: “*de grote verscheidenheid in het gradiëntrijke landschap met zijn oude Maasterrassen, uitgestrekte leemplateaus en weidegebieden, asymmetrische dalen, poelen, brongebieden, graften, houtkanten, holle wegen, grubben, hoogstamboomgaarden, plateau, helling- en bronbossen en vista's heeft een hoge belevingswaarde; Kenmerkend is de gaaf bewaarde, uitsluitend agrarische, uitbouw van het gebied en de harmonieuze verwevenheid van het landschap met het gebouwde patrimonium*”<sup>8</sup>;
- Vastgesteld bouwkundig erfgoed:
  - “Dorpskern ’s Gravensvoeren” (ID: 15137);
  - “Provinciale Kleuter- en Secundaire school” (ID: 19839);
  - “Kasteel Altenbroek” (ID: 18295).

22. In het project-MER zet vergunningsaanvrager onomwonden uiteen hoe haar beoogde windturbineproject dit Vlaamse onroerend erfgoed en landschappen zal impacteren:

<sup>7</sup> Ministerieel besluit van 20 december 2018 tot definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren (’s-Gravensvoeren en Sint-Martens-Voeren).

<sup>8</sup> Ministerieel besluit van 24 december 2008 tot definitieve aanduiding van de ankerplaats 's Graven-, Sint-Martens-en Sint-Pietersvoeren, te Voeren.

- “De wijde omgeving (15,75 km) van het terrein valt binnen een gebied met relatief gematigde openingen. Gebieden met geen zichtbaarheid op het project, komen vooral voor in oostelijke richting vanwege de topografie en de aanwezigheid van verschillende grote bospercelen. Omgekeerd zijn de uitzichten uitgestrekter en duidelijker vanaf de hoogten ten westen van de Maas. **In het noorden, in het Vlaamse Gewest en in Nederland zijn de zichtbaarheidszones vrij uitgestrekt in de buurt van het project, maar worden ze schaarser naarmate men zich verwijderd van het project.**

**Op een schaal van 5 km is het project zichtbaar vanaf de meeste plaatsen.** Gebieden met geen zichtbaarheid, betreffen vooral de Berwinne-vallei tussen Mortroux en Moelingen en enkele zijrivieren (Ruisseau des Waides en Ruisseau de la Canelle), het door bossen beschutte straatdorp La Heydt, alsook Sint-Pieters-Voeren. Evenzo zou het gebied tussen 's-Gravenvoeren, Mheer (Nederland) en Noorbeek (Nederland) geen zichtbaarheid op het project moeten hebben vanwege de bebossing en topografie. De zichtbaarheid van het park hangt natuurlijk af van de positie van de waarnemer, de lokale topografie en de bestaande visuele barrières” (p. 44, van de niet-technische samenvatting, eigen accentuering en onderlijning);

- “Vanuit de perimeters met landschappelijke belangen van het Sectorplan, perimeters met landschappelijke belangen van ADESA en opmerkelijke ADESA-uitzichtpunten, **zullen de windturbines in het project duidelijk zichtbaar zijn.** Er zijn geen grote problemen met de leesbaarheid vastgesteld. De perceptie van het park is consistent, maar **het project brengt nieuwe hoge structuren in een landschap dat er geen heeft.** Een hooggelegen uitzichtpunt toont de Maasvallei op de achtergrond waarbij het windproject in het middenplan de **landschapsperceptie wijzigt.** Vanuit Voeren en met name vanuit het natuurreservaat Altenbroek, zal het geplande park het **uitzicht voor de wandelaars wijzigen.** **Het waargenomen landschap is een landschap van zeer goede kwaliteit met groene heuvels, oude boomgaarden, bossen, holle paden, droge valleien.** De windturbines zullen **hoge kunstmatige structuren opleveren die contrasteren met het huidige natuurlijke landschap.** De windturbines zullen vanuit vele gezichtspunten zichtbaar zijn. De leesbaarheid zal echter goed zijn doordat de vijf machines als uitgelijnd en correct uit elkaar geplaatst worden ervaren. Er zijn geen aanwijzingen voor enige impact op de erfgoedelementen in het Waalse Gewest. **Voor het Vlaamse Gewest daarentegen liggen sommige erfgoedelementen zeer dicht bij het park (minder dan 600 m) en zal het park zeer zichtbaar zijn en het landschap vanuit deze gezichtspunten sterk markeren.** Het grondgebied van de gemeente Voeren heeft een kwaliteitslandschap waarneembaar vanuit een dicht netwerk van gemarkeerde wandelpaden. Vanaf het Altenbroekreservaat tonen verschillende gezichtspunten natuurlijke landschapselementen (droge valleien, oude boomgaarden, verzonken paden, ...). Deze worden **gewijzigd door de aanwezigheid van het windturbinepark, dat duidelijk zichtbaar zal zijn en een kunstmatige component in een natuurlijk landschap zal brengen.** Let op de aanwezigheid van een bewegwijzerd pad in de directe nabijheid van een windturbine met een overhangend effect” (p. 49 van de niet-technische samenvatting, eigen accentuering en onderlijning);

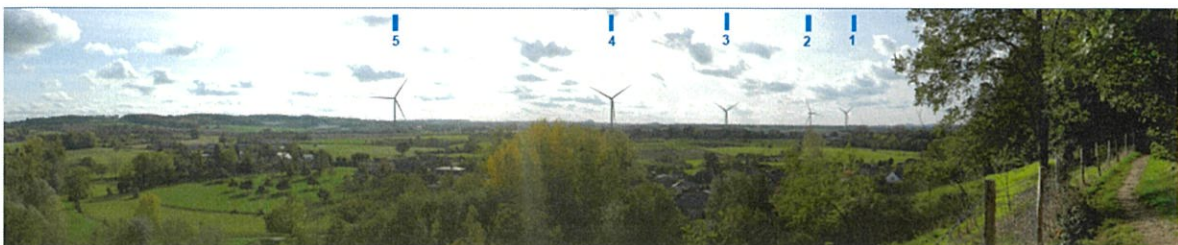
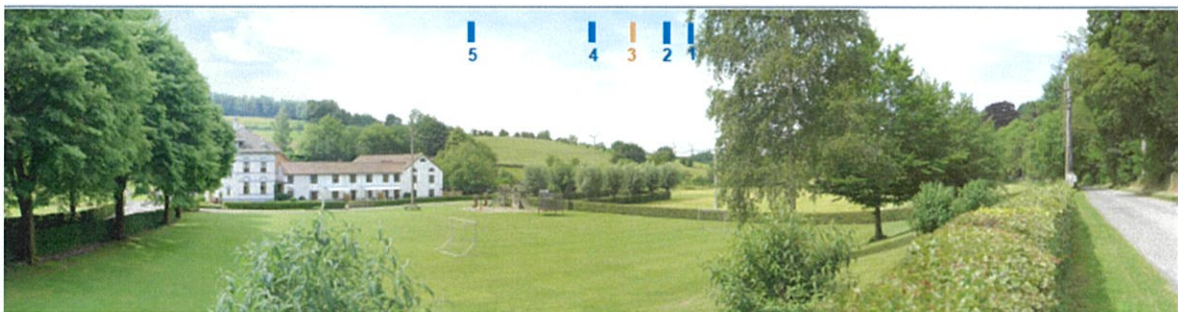
- “Vanuit de dichtstbijzijnde dorpen en gehuchten (Weerst, 's-Gravenvoeren, Schophem, Berne, Moelingen, Bolbeek) zullen de geplande windmolens duidelijk



# Stibbe

*zichtbaar zijn vanaf de agrarische vlakke waar ze gepland zijn en vanaf de hoogten van het reliëf (...). Er zijn geen aanwijzingen voor enige impact op de erfgoedelementen in het Waalse Gewest. Voor het Vlaamse Gewest daarentegen liggen sommige erfgoedelementen zeer dicht bij het park (minder dan 600 m) en zal het park zeer zichtbaar zijn en het landschap vanaf bepaalde geklasseerde eigendommen sterk kenmerken. Vanaf het Altenbroek-reservaat kan men vanuit verschillende uitzichtpunten natuurlijke landschapselementen (droge valleien, oude boomgaarden, verzonken paden, enz.) waarnemen en deze uitzichtpunten zullen tot op zekere hoogte worden veranderd door de aanwezigheid van het windturbinepark, dat duidelijk zichtbaar zal zijn en een kunstmatige component in een natuurlijk landschap zal vormen. (...)" (pp. 82 en 83 van de niet-technische samenvatting, eigen accentuering en onderlijning).*

De impact van het aangevraagde op de Vlaamse erfgoedwaarden blijkt overigens ook uit de visualisaties die werden toegevoegd aan het project-MER:





# Stibbe



De beoogde windturbines hebben een onaanvaardbare impact op de door de voormelde Vlaamse beschermingsbesluiten, vermits ze in het project-MER als significant worden omschreven. Bovendien kunnen die effecten op geen enkele wijze worden gemilderd. Een eventuele vergunningverlening op grond dat de effecten op het Vlaams onroerend erfgoed en landschapsschoon aanvaardbaar is, zou dan ook strijden met de resultaten van het project-MER en berusten op een kennelijk onredelijke beoordeling (“erreur manifest d’appréciation”).

De omgevingsvergunning kan niet worden verleend.

23. Te dezen is nog te benadrukken dat de rechtspraak van de Raad van State - waaruit blijkt dat in geval van gewestgrensoverschrijdende effecten, het regelgevend kader van het gewest waar de windturbines zijn opgericht, moet worden toegepast<sup>9</sup> - geen afbreuk doet aan deze vaststelling.

Integendeel: uit deze rechtspraak moet worden afgeleid dat een Waals project dat niet aan de Waalse normen op Vlaams grondgebied kan voldoen, niet kan worden goedgekeurd.

*In casu* moet noodzakelijkerwijs worden geconcludeerd dat als de bovenvermelde erfgoedwaarden op Waals grondgebied waren gelegen, het project in geen geval zou kunnen worden goedgekeurd.

24. In het licht van het voorgaande blijkt dat het door Electrabel beoogde windturbineproject aanzienlijke en onvermijdbare effecten zal teweegbrengen op het aanwezige Vlaamse onroerende erfgoed en landschapsschoon.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

25. **Besluit:** de aangevraagde omgevingsvergunning moet worden geweigerd.

---

<sup>9</sup>RvS 12 maart 2020, nr. 247.305.



## 3.4 Het aangevraagde is strijdig met de internationale richtlijnen voor de burgerluchtvaart die van toepassing zijn op de luchthaven van Maastricht

### Bezwaar

Het aangevraagde windturbineproject is gelegen op 16,5 km van een van de start- en landingsbanen van de luchthaven van Maastricht, binnen de bufferzone van 3 nautical miles (ongeveer 5,6 km) rondom een 'Minimum Vectoring Altitude'-zone (hierna: "MVA-zone").

Volgens de internationale richtlijnen voor de burgerluchtvaart gelden er in deze bufferzone hoogtebeperkingen van 89 m tot 119 m, afhankelijk van de exacte locatie van het project.

De geplande windturbines zouden een hoogte van 150 m hebben, en zijn aldus niet verenigbaar met de vigerende hoogtebeperking.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

### Toelichting

26. Het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft m.b.t. het beoogde windpark een negatief advies uitgebracht naar aanleiding van de risico's voor de veiligheid en de toegankelijkheid van de luchthaven van Maastricht.

Het aangevraagde windturbineproject ligt immers op 16,5 km van een van de start- en landingsbanen van de luchthaven, en is gelegen in de bufferzone van 3 nautical miles (ongeveer 5,6 km) rondom een MVA-zone. De dichtstbijzijnde windturbine ligt op 3,87 km van de grens van de MVA-zone, en dus binnen de bufferzone.

Volgens de internationale richtlijnen voor de burgerluchtvaart gelden er in deze bufferzone hoogtebeperkingen van 89 m tot 119 m, afhankelijk van de exacte locatie van het project. Er kan van deze hoogtebeperkingen in geen geval worden afgeweken.

De geplande windturbines zouden een hoogte van 150 m hebben, en zijn aldus niet verenigbaar met de vigerende hoogtebeperking.

De Nederlandse luchtverkeersleiding kan dan ook onmogelijk het beoogde project goedkeuren. Het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft dit negatieve advies overgenomen en onderschreven.

De aangevraagde omgevingsvergunning dient dan ook te worden geweigerd.

27. **Besluit:** de aangevraagde omgevingsvergunning moet worden geweigerd.

## 3.5 Ontoereikend onderzoek naar de impact op de biodiversiteit

### Bezwaar

Overeenkomstig artikel D.62 van het Waalse Milieuwetboek omvat elke vergunningsaanvraag ofwel een milieueffectbeoordeling, ofwel een milieueffectonderzoek waarin de "directe en indirecte

*aanzienlijke effecten van een project geval per geval op passende wijze geïdentificeerd, beschreven en beoordeeld [worden] op de volgende factoren: (...) biodiversiteit.”*

In casu is vast te stellen dat de vergunningsaanvraag en het bijhorend project-MER de impact van het project op de biodiversiteit onvoldoende onderzocht heeft:

- (i) er is geen enkele verwijzing naar of onderzoek van de impact op het nabijgelegen Vlaams Ecologisch Netwerk-gebied “Voeren” (hierna: “VEN-gebied “Voeren”) (ID: 157);
- (ii) de niet-technische samenvatting van het MER is gebrekkig opgesteld;
- (iii) de gegevens inzake avifauna zijn ontoereikend en verouderd;
- (iv) er is geen enkele verwijzing naar of onderzoek van de impact van het windturbineproject op de raaf (*Corvus corax*).

Het vergunningsaanvraagdossier laat aldus niet toe om het risico te beoordelen op aanzienlijke gevolgen op de biodiversiteit.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

## Toelichting

Overeenkomstig artikel D.62 van het Waalse Milieuwetboek geldt dat:

*« § 1er. Toute demande de permis comporte soit une notice d'évaluation des incidences sur l'environnement, soit une étude d'incidences sur l'environnement.*

*§ 2. Qu'il s'agisse de la notice d'évaluation des incidences sur l'environnement ou de l'étude d'incidences sur l'environnement, celle-ci identifie, décrit et évalue de manière appropriée, en fonction de chaque cas particulier, les incidences directes et indirectes d'un projet sur les facteurs suivants :*

- a) la population et la santé humaine;*
- b) la **biodiversité**, en accordant une attention particulière aux espèces et aux habitats protégés au titre de la directive 92/43/CEE et de la directive 2009/147/CE;*
- c) les terres, le sol, le sous-sol, l'eau, l'air, le bruit, les vibrations, la mobilité, l'énergie et le climat;*
- d) les biens matériels, le patrimoine culturel et le paysage;*
- e) l'interaction entre les facteurs visés aux points a) à d). »*

## Vrije vertaling :

*“§ 1. Elke vergunningsaanvraag omvat ofwel een milieueffectbeoordeling ofwel een milieueffectonderzoek.*

*§ 2. Bij de milieueffectbeoordeling of bij het milieueffectonderzoek worden de directe en indirecte aanzienlijke effecten van een project per geval op passende wijze geïdentificeerd, beschreven en beoordeeld op de volgende factoren :*

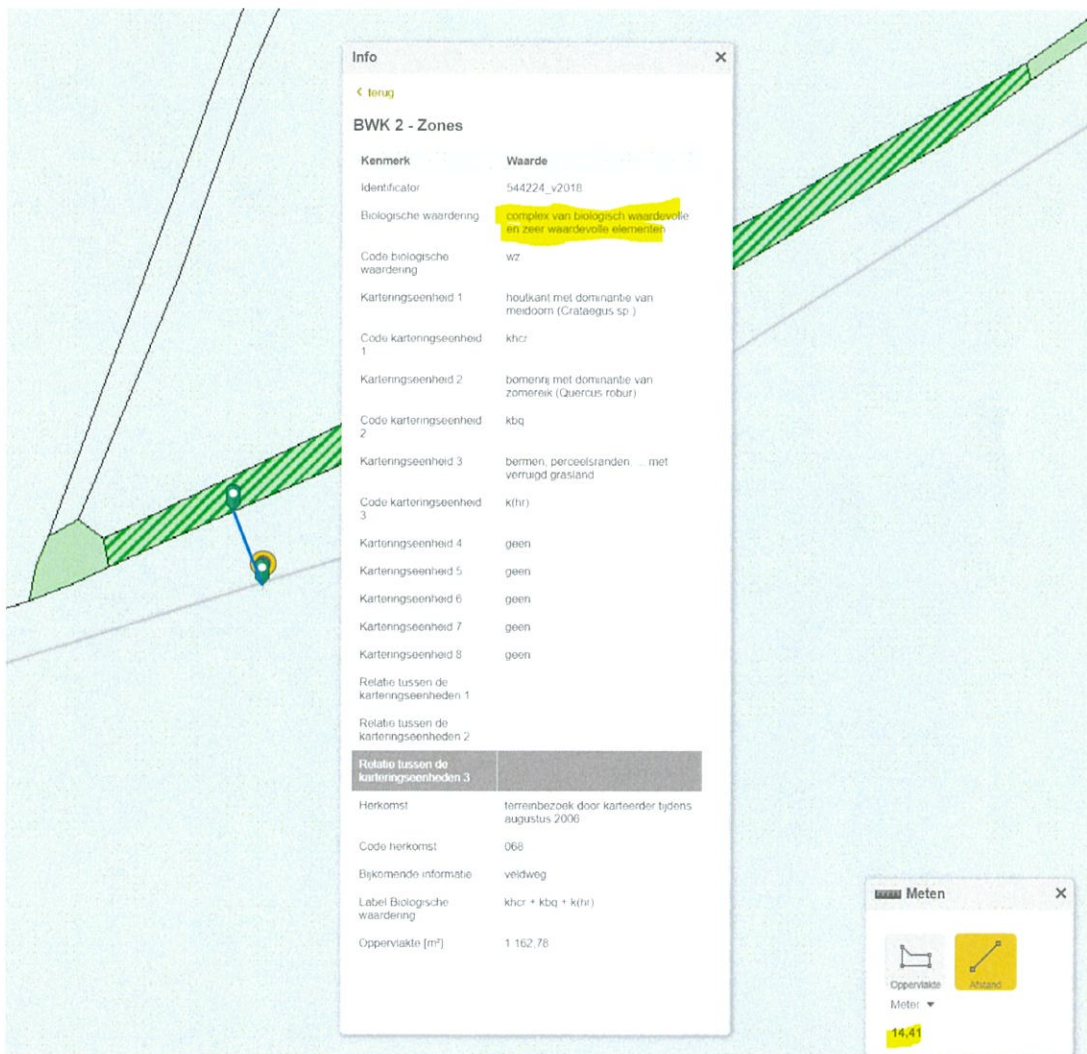
- a) de bevolking en de menselijke gezondheid;*
- b) de **biodiversiteit**, met bijzondere aandacht voor op grond van Richtlijn 92/43/EEG en Richtlijn 2009/147/EG beschermde soorten en habitats;*
- c) land, bodem, ondergrond, water, lucht, geluid, trillingen, mobiliteit, energie en klimaat;*
- d) materiële goederen, het cultureel erfgoed en het landschap;*



e) de samenhang tussen de onder a) tot en met d) genoemde factoren.  
(...)” (eigen accentuering).

In casu is vast te stellen dat de vergunningsaanvraag de impact van het project op de biodiversiteit onvoldoende onderzoekt:

- er is geen enkele verwijzing naar of onderzoek van de impact op het nabijgelegen VEN-gebied “Voeren” (ID: 157);
- de niet-technische samenvatting van het MER is gebrekkig opgesteld daar waar het stelt dat: *“in het studiegebied [...] geen hoogwaardige habitat aanwezig [is], alleen enkele beboste stroken, met name langs de spoorlijn, zijn van hogere kwaliteit”* (p. 40). Het staat immers vast dat er wiekoverdraai zal plaatsvinden van WT02 boven een *“complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen”*.



Opvallend is bovendien dat er in het algemeen geen enkele verwijzing naar of onderzoek van de impact op de in de buurt aanwezige (Vlaamse) biologisch waardevolle gebieden is.

- de gegevens inzake avifauna zijn ontoereikend en verouderd. Dit blijkt onomwonden uit de niet-technische samenvatting van het MER zelf:

- *“Er is geen specifiek onderzoek naar nachtelijke roofvogels uitgevoerd. Tijdens de chiropterologische onderzoeken werd echter speciale aandacht besteed aan deze soorten en er werden geen nachtelijke roofvogelsoorten opgemerkt. De steenuil daarentegen werd overdag opgemerkt tijdens de onderzoeken naar broedvogels. Deze soort broedt waarschijnlijk in het studiegebied”* (niet-technische samenvatting, p. 34);

Hiermee geeft het project-MER zelf te kennen geen onderzoek naar nachtelijke roofvogels en de impact van het bestreden windturbineproject op deze soorten te hebben verricht;

- *“De wespandief werd tijdens het onderzoek alleen rond het project waargenomen tijdens de migratieperiode. (...) Deze soort, die zich bevindt in een nabijgelegen Natura 2000-site, werd waargenomen in het studiegebied tijdens de broedperiode. Het project ligt niet in het verspreidingsgebied van de soort in Wallonië, maar gezien de aanwezigheid van de soort tijdens de broedperiode, kan het niet worden uitgesloten dat de soort in het projectgebied gaat broeden”* (niet-technische samenvatting, p. 38).

Ook hier luidt de vaststelling dat het project-MER er zich toe beperkt vast te stellen dat de wespandief in het studiegebied tijdens de broedperiode werd waargenomen, - waarbij dan nog laconiek wordt toegevoegd dat “het niet [kan] worden uitgesloten dat de soort in het projectgebied gaat broeden”; men mag aannemen dat een soort die waargenomen wordt tijdens de broedperiode, ook tot broeden overgaat... -, zonder dat de effecten van het windturbineproject op het nabijgelegen Natura 2000-site en de betrokken vogelsoort, die in deze site voorkomt, worden onderzocht.

- *“De Natuurpunt-vereniging werd ook gecontacteerd om de chiropterologische (en ornithologische) gegevens te verkrijgen die beschikbaar zijn binnen een straal van 2,5 km (dus op het grondgebied van gemeente Voeren). De Natuurpunt-database heeft weinig chiropterologische gegevens, namelijk 25 gegevens tussen 1975 en 2019. Deze gegevens betreffen 6 soorten: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de Nathusius dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de gewone laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), de Daubenton gladneus (*Myotis daubentonii*), gewone nyctalus (*Nyctalus nyctalus*), de ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*) en de grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*). In de afgelopen 5 jaar worden slechts één grootoorvleermuis (2018) en twee laatvliegers (2015) genoemd. De andere gegevens dateren van vóór 2013. Al deze soorten worden gerapporteerd in kleine aantallen, met een maximum van 3 individuen. Er is geen zomer- of winterverblijf, vermeld in deze gegevens”* (p. 35 van de niet-technische samenvatting);

Van een zorgvuldig uitgevoerd project-MER mag verwacht worden dat het zelf



onderzoek voert naar het voorkomen van soorten als eerst wordt vastgesteld dat er weinig gegevens over die soorten zijn... Dan moet er niet onderzocht worden. Overigens blijft ook hier de vaststelling dat er geen onderzoek is van de effecten van het windturbineproject op die soorten;

- er is bovendien geen enkele verwijzing naar of onderzoek van de impact van het windturbineproject op de raaf (*Corvus corax*). Nochtans wordt deze volgens [www.waarnemingen.be](http://www.waarnemingen.be) regelmatig in het projectgebied aangetroffen.<sup>10</sup> D raaf wordt beschermd door artikel 2, § 2 van het Waalse decreet van 6 december 2001 tot wijziging van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, overeenkomstig waarvan het verboden is:

*« 1° de piéger, de capturer ou de mettre à mort les oiseaux quelle que soit la méthode employée ;*

*2° de perturber intentionnellement les oiseaux, notamment durant la période de reproduction et de dépendance, pour autant que la perturbation ait un effet significatif eu égard aux objectifs de la présente sous-section ;*

*3° de détruire, d'endommager ou de perturber intentionnellement, d'enlever ou de ramasser leurs oeufs ou nids, de tirer dans les nids ;*

*4° de détenir, de céder, d'offrir en vente, de demander à l'achat, de vendre, d'acheter, de livrer, de transporter, même en transit, d'offrir au transport, les oiseaux, ou leurs oeufs, couvées ou plumes ou toute partie de l'oiseau ou produit facilement identifiable obtenus à partir de l'oiseau ou tout produit dont l'emballage ou la publicité annonce contenir des spécimens appartenant à l'une des espèces protégées, à l'exception de celles de ces opérations qui sont constitutives d'une importation, d'une exportation ou d'un transit d'oiseau non indigène. »*

#### Vrije vertaling :

*“1° om, ongeacht de gebruikte methode, de bedoelde vogels te strikken, te vangen of te doden;*

*2° om deze vogels, met name gedurende de broedperiode en de periode waarin de jongen afhankelijk zijn, opzettelijk te storen, voor zover een dergelijke storing, gelet op de doelstellingen van deze onderafdeling, van wezenlijke invloed is;*

*3° om opzettelijk hun nesten en eieren te vernielen, te beschadigen of te verstoren, om die weg te nemen of te rapen of om in de nesten te schieten;*

*4° om vogels, hun eieren, hun broedsels of pluimen of enig deel van de vogel of enig gemakkelijk herkenbaar product dat uit deze vogel verkregen is of een product dat, volgens de verpakking of de reclame, specimens van één van de beschermde vogelsoorten bevat, in het bezit te hebben, af te staan, te koop aan te bieden, voor de koop te vragen, te verkopen, te kopen, te leveren, te vervoeren of door te voeren, voor het vervoer aan te bieden, met uitzondering van de verrichtingen die een invoer, een uitvoer of een doorvoer van niet-inheemse vogels uitmaken.”*

<sup>10</sup> [https://waarnemingen.be/locations/23474/observations/?after\\_date=2019-08-23&before\\_date=2020-08-22&species=54&species\\_group=1&rarity=3&search=&user=&sex=&life\\_stage=&activity=&method=](https://waarnemingen.be/locations/23474/observations/?after_date=2019-08-23&before_date=2020-08-22&species=54&species_group=1&rarity=3&search=&user=&sex=&life_stage=&activity=&method=) (laatst geraadpleegd op 22 augustus 2020).

Opnieuw is vast te stellen dat het project-MER geen enkel onderzoek heeft verricht naar de impact van het bestreden windturbineproject op de betrokken vogelsoort (raaf). Dit klemt des te meer in het licht van het verbod om deze soort opzettelijk te verstoren. De exploitatie van het bestreden windturbinepark is als een opzettelijke verstoring aan te merken.

Het project-MER laat bijgevolg niet toe de impact van het aangevraagde project op de Vlaamse biodiversiteit te beoordelen.

28. **Besluit**: de vergunningsaanvraag moet worden geweigerd.

### 3.6 Onverenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening

#### Bezwaar

Overeenkomstig artikel D.IV.53 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (hierna: “CoDT”) moet bij de beoordeling van een windpark worden nagegaan of het aangevraagde verenigbaar is met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening (“*circonstances urbanistiques locales*”).

Volgens de Raad van State dient *in concreto* de verenigbaarheid, het ontbreken van negatieve gevolgen of onaanvaardbare gevolgen van de geplande constructie voor de lokale bebouwde of onbebouwde ruimtelijke ordening te worden onderzocht, voornamelijk afhankelijk van de feitelijke omstandigheden.<sup>11</sup>

Gelet op o.m. de *supra* uiteengezette impact van het windturbineproject op het Vlaamse erfgoed (zie punt 3.3), kan onmogelijk worden besloten tot de verenigbaarheid met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening.

De aangevraagde omgevingsvergunning moet dan ook worden geweigerd.

#### Toelichting

29. Bij de beoordeling van een windpark moet worden nagegaan of het aangevraagde verenigbaar is met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening (“*circonstances urbanistiques locales*”).<sup>12</sup> Volgens de Raad van State dient *in concreto* de verenigbaarheid, het ontbreken van negatieve gevolgen of onaanvaardbare gevolgen van de geplande constructie voor de lokale bebouwde of onbebouwde ruimtelijke ordening te worden onderzocht, voornamelijk afhankelijk van de feitelijke omstandigheden.<sup>13</sup>

---

<sup>11</sup> RvS 27 juli 2015, nr. 231.993.

<sup>12</sup> Artikel D.IV.53 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (“CoDT”).

<sup>13</sup> RvS 27 juli 2015, nr. 231.993.



# Stibbe

30. Gezien de aard en de omvang van het project moet bij het onderzoek naar de verenigbaarheid van het project met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening rekening worden gehouden met de ruimere omgeving.

Te dezen is te benadrukken dat de goede plaatselijke ruimtelijke ordening niet aan de gewestgrens ophoudt.

31. Het project te Dalhem, bestaande uit 5 windturbines met een tiphoogte van maximaal 150 m een rotordiameter van maximaal 127 m, is gelegen in het openruimtegebied langs de gewestgrens ter hoogte van Voeren. Het project ligt ten oosten van de deelgemeente Berne en ten noorden van Warsage, langs de spoorlijn en de gemeentegrens met Voeren, aan beide zijden van de Rue de la Gare.

32. Ook al is de Vlaamse regelgeving inzake ruimtelijke ordening in casu uiteraard niet van toepassing – het project wordt ingeplant op het grondgebied van het Waals Gewest -, dan nog is het nuttig om het Vlaamse regelgevend en beoordelingskader inzake de oprichting van windturbine te schetsen omdat dit een goed beeld geeft van de wijze waarop de goede ruimtelijke ordening inzake de inplanting van windturbines in het Vlaams Gewest te beoordelen is.

De open ruimte in Vlaanderen is schaars en die dient overeenkomstig het duurzame ordeningsprincipe van de artikelen 1.1.4 en 4.3.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna ‘VCRO’) maximaal gevrijwaard te blijven van de inplanting van grootschalige windturbines. Er is ter plaatse geen enkele bundeling met grootschalige infrastructuur, er wordt enkel aangetakt bij een oude, landschappelijk ingeklede, spoorlijn. Het project ligt niet in industriegebied.

Het Vlaamse beoordelingskader voor de inplanting van windturbines luidt als volgt:

*“Het inplanten van windturbines op land moet in het dichtbevolkt en versnipperd Vlaanderen steeds zeer zorgvuldig gebeuren. Bij de beoordeling van inplantingslocaties moet rekening gehouden met verschillende omgevingsaspecten (visueel, landschappelijk, onroerend erfgoed, hinder, veiligheid, fauna en flora). Dit zorgt ervoor dat niet iedere locatie die op het eerste zicht technisch geschikt lijkt voor de inplanting van een grootschalige windturbine, daarom ook bij de afweging van alle elementen nog steeds geschikt is.*

*Volgens de principes uit het Ruimtelijke Structuurplan Vlaanderen is het aangewezen om windturbines zoveel als mogelijk te bundelen met bestaande grootschalige infrastructuur. Zo wordt het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen gegarandeerd, wat mede resulteert in een maximaal draagvlak voor de inplanting van windturbines. De voorkeur gaat naar het realiseren van windenergieopwekking door middel van een cluster van windturbines. Het is niet aangewezen verschillende individuele turbines verspreid in te planten. Er moet in de eerste plaats gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in de prioritaire inplantingslocaties, zijnde industriegebieden, grootschalige bedrijventerreinen en economische poorten, zoals bijvoorbeeld (zee)havengebieden, of in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende infrastructuren zoals wegen, spoorwegen, hoogspanningsleidingen, .....*

Ook al is artikel D.II.36, § 2 CoDT heel wat beknopter en laat het toe om windturbines in te planten in agrarisch gebied, dan nog zijn daar voorwaarden aan verbonden die de facto op de dezelfde gronden gesteund zijn. Windturbines kunnen in agrarisch gebied worden opgericht op voorwaarde dat:

- ze zich bevinden in de buurt van de belangrijkste communicatie-infrastructuren of een economische activiteitszone onder de door de regering vastgestelde voorwaarden;

- ze de bestemming van de zone niet onomkeerbaar in gevaar brengen.

Deze bepaling beoogt dus, in andere bewoordingen, de oprichting van windturbines in agrarisch gebied te onderwerpen aan :

- de bundeling met zeer belangrijke communicatie-infrastucturen of economische activiteitszones;
- de vereiste dat de ruimtelijke bestemming (agrarisch gebied) niet onomkeerbaar in gevaar gebracht wordt, hetgeen uiteraard ook een impact heeft op het criterium van de goede ruimtelijke ordening.

De overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening wordt in het Vlaamse Gewest beoordeeld met inachtneming van de volgende beginselen, zoals bepaald in artikel 4.3.1, §2, van de VCRO:

*“1° Het aangevraagde moet, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld worden aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4 van de VCRO.”*

Artikel 4.3.1., § 2 van de VCRO laat aldus toe dat in het kader van de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening, rekening gehouden wordt met de resultaten van de project-MER, in uitvoering van de project-MER-Richtlijn. Zoals bekend, heeft de project-MER-richtlijn (Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten) een ruime opvatting van wat onder het leefmilieu te begrijpen valt en de effecten van project-MER-plichtige projecten. Cultuurwaarden en onroerend erfgoed horen daar bij.

In uitvoering van het Vlaamse beleid, zou de oprichting van een vergelijkbaar windturbinepark in het betrokken ruimtegebied op Vlaams grondgebied, onmogelijk voor vergunningverlening in aanmerking komen, gelet op de enorme impact ervan op het betrokken openruimtegebied, de blijvende grote visuele impact op de betrokken gemeenten (zowel het onbebouwde als bebouwde landschap). Dit is des te meer zo omwille van de grote oppervlaktes van beschermd onroerend erfgoed in Voeren, zoals verder toegelicht.





33. Het 'typische landschap van de Voersteek' is een landschap gekenmerkt door een uitgesproken reliëf met kronkelende beken (Voer, Gulp, Berwijn en hun zijbeken), droogdalen, open weiden, historisch permanente graslanden – kalkrijk met zeer unieke en bijzondere floristische waarde, vrij grote boscomplexen, meestal op de heuvels, hellingbossen, een dicht netwerk van kleine landschapselementen (hoogstamboomgaarden, hagen, heggen en houtkanten, graften, ...), kruisen en kapellen, hoeves en kastelen/abdijsite, compacte dorpen.

Omwille van de deze specifieke landschappelijk kwaliteiten werden verschillende gebieden beschermd overeenkomstig het Onroerendergoeddecreet. In 1960 werd het eerste landschap in de gemeente beschermd: Kinkenberg in s' Gravenvoeren. Later volgden de Kruisgraef (1985), Hoogbos (1985) en Martelberg-Graftengebied (1990). Op 20 december 2018 werden de grootste cultuurhistorische landschappen in voeren beschermd: Altenbroek en Voervallei met omgeving (Sint-Martens-Voeren en 's Gravenvoeren) en Gulpvallei met omgeving (Remersdaal en Teuven). Nagenoeg een derde van de oppervlakte van de gemeente is zo als cultuurhistorisch landschap beschermd. Daarnaast werden verschillende sites in de gemeenten als dorpsgezicht beschermd en kregen ook verschillende gebouwen de status van beschermd monument.

De vallei van de Berwijn in Moelingen, de Gulpvallei in Remersdaal en Teuven en 's Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren werden ook als zgn. 'landschapsatlasrelict' door de Vlaamse overheid vastgesteld. Deze laatste drie gebieden beslaan samen ongeveer twee derde van de totale oppervlakte van de gemeente Voeren. Dit laatste illustreert de hoge erfgoedwaarden van Voeren. De gemeente Voeren werd met toepassing van het Onroerendergoeddecreet ook juridisch een 'Onroerendergoedgemeente'(2016).

Het is zeker niet overdreven te stellen dat de Voerstreek landschappelijk gezien tot één van de landschappelijke parels van Vlaanderen, zo niet België, te beschouwen is.

34. Het aanvraagdossier bevat een milieueffectbeoordeling. De effecten van het project worden omschreven in de niet-technische samenvatting (p. 44 e.v. van de niet-technische ):

- kwaliteit van het landschap: *“Het landschap nabij de site heeft relatief weinig visuele achteruitgang ondergaan. De enige iets meer kunstmatige elementen zijn nieuwere tuinbouwgebouwen en de*



spoorlijn. De Atlas van de landschappen van Wallonië en ADESA omschrijft het landschap als een "kwaliteitslandschap". De gemeente Voeren spreekt van een landschap "van uitzonderlijke kwaliteit" met een overvloed aan interessante elementen: hoogstammige boomgaarden, kalkgraslanden, droge hellingen, droge of natte valleien, oude hagen, bronnen, verzonken paden, zeer gevarieerde loofbossen, vijvers, ..."

- Zichtbaarheidszones van windturbines: "De wijde omgeving (15,75 km) van het terrein valt binnen een gebied met relatief gematigde openingen. Gebieden met geen zichtbaarheid op het project, komen vooral voor in oostelijke richting vanwege de topografie en de aanwezigheid van verschillende grote bospercelen. Omgekeerd zijn de uitzichten uitgestrekter en duidelijker vanaf de hoogten ten westen van de Maas. In het noorden, in het Vlaamse Gewest en in Nederland zijn de zichtbaarheidszones vrij uitgestrekt in de buurt van het project, maar worden ze schaarser naarmate men zich verwijderd van het project.

Op een schaal van 5 km is het project zichtbaar vanaf de meeste plaatsen. Gebieden met geen zichtbaarheid, betreffen vooral de Berwinne-vallei tussen Mortroux en Moelingen en enkele zijrivieren (Ruisseau des Waides en Ruisseau de la Canelle), het door bossen beschutte straatdorp La Heydt, alsook Sint-Pieters-Voeren. Evenzo zou het gebied tussen 's-Gravenvoeren, Mheer (Nederland) en Noorbeek (Nederland) geen zichtbaarheid op het project moeten hebben vanwege de bebossing en topografie. De zichtbaarheid van het park hangt natuurlijk af van de positie van de waarnemer, de lokale topografie en de bestaande visuele barrières."

- effecten op het landschap: "Vanuit de perimeters met landschappelijke belangen van het Sectorplan, perimeters met landschappelijke belangen van ADESA en opmerkelijke ADESA-uitzichtpunten, zullen de windturbines in het project duidelijk zichtbaar zijn. Er zijn geen grote problemen met de leesbaarheid vastgesteld. De perceptie van het park is consistent, maar het project brengt nieuwe hoge structuren in een landschap dat er geen heeft. Een hooggelegen uitzichtpunt toont de Maasvallei op de achtergrond waarbij het windproject in het middenplan de landschapsperceptie wijzigt. Vanuit Voeren en met name vanuit het natuurreservaat Altenbroek, zal het geplande park het uitzicht voor de wandelaars wijzigen. Het waargenomen landschap is een landschap van zeer goede kwaliteit met groene heuvels, oude boomgaarden, bossen, holle paden, droge valleien. De windturbines zullen hoge kunstmatige structuren opleveren die contrasteren met het huidige natuurlijke landschap. De windturbines zullen vanuit vele gezichtspunten zichtbaar zijn. De leesbaarheid zal echter goed zijn doordat de vijf machines als uitgelijnd en correct uit elkaar geplaatst worden ervaren. Er zijn geen aanwijzingen voor enige impact op de erfgoedelementen in het Waalse Gewest. Voor het Vlaamse Gewest daarentegen liggen sommige erfgoedelementen zeer dicht bij het park (minder dan 600 m) en zal het park zeer zichtbaar zijn en het landschap vanuit deze gezichtspunten sterk markeren. Het grondgebied van de gemeente Voeren heeft een kwaliteitslandschap waarneembaar vanuit een dicht netwerk van gemarkeerde wandelpaden. Vanaf het Altenbroekreservaat tonen verschillende gezichtspunten natuurlijke landschapselementen (droge valleien, oude boomgaarden, verzonken paden, ...). Deze worden gewijzigd door de aanwezigheid van het windturbinepark, dat duidelijk zichtbaar zal zijn en een kunstmatige component in een natuurlijk landschap zal brengen. Let op de aanwezigheid van een bewegwijzerd pad in de directe nabijheid van een windturbine met een overhangend effect."

35. Behalve de visuele impact is er ter hoogte van s'Gravenvoeren ook impact van slagschaduwcontouren binnen de perimeter van het beschermde cultuurhistorische landschap (kaart 7.1



# Stibbe

p 190, kaart 7.2 p. 191). De akoestische simulatie toont eveneens impact op gebieden binnen het beschermde landschap (kaart 8.1a p. 194).

Uit de effectbeoordeling blijkt het volgende (niet-technische samenvatting, p.81 e.v.):

*“Vanuit de dichtstbijzijnde dorpen en gehuchten (Weerst, 's-Gravenvoeren, Schophem, Berne, Moelingen, Bolbeek) zullen de geplande windmolens duidelijk zichtbaar zijn vanaf de agrarische vlakke waar ze gepland zijn en vanaf de hoogten van het reliëf, ...*

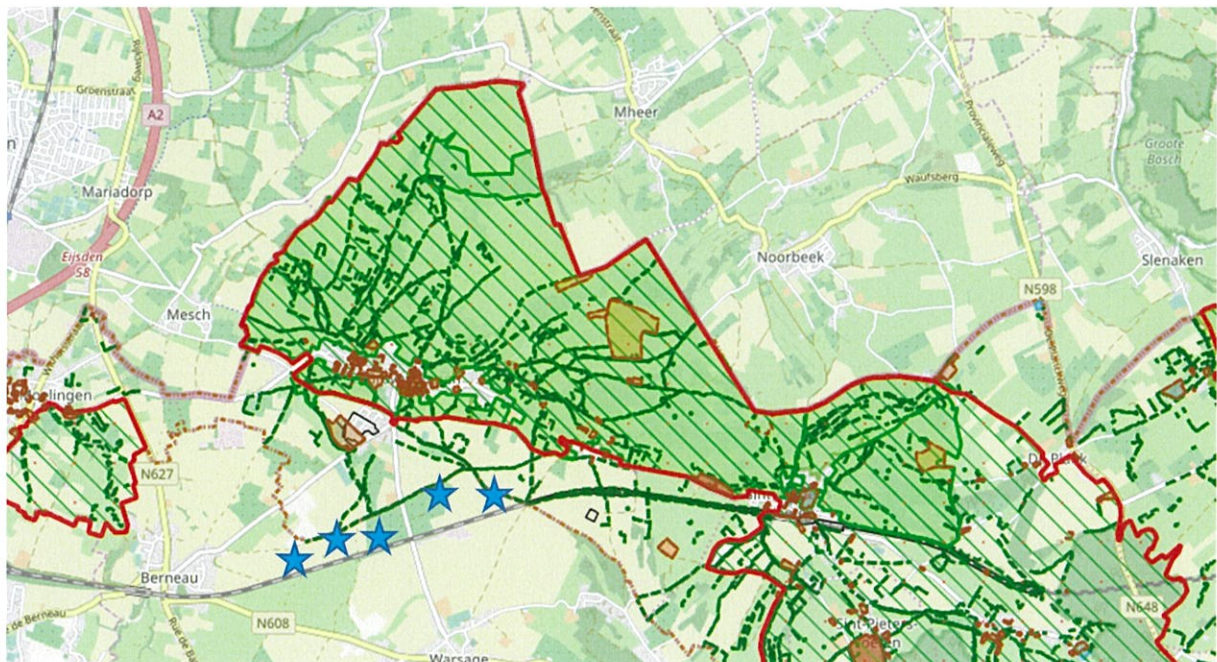
*Er zijn geen aanwijzingen voor enige impact op de erfgoedelementen in het Waalse Gewest. Voor het Vlaamse Gewest daarentegen liggen sommige erfgoedelementen zeer dicht bij het park (minder dan 600 m) en zal het park zeer zichtbaar zijn en het landschap vanaf bepaalde geklasseerde eigendommen sterk kenmerken. Vanaf het Altenbroek-reservaat kan men vanuit verschillende uitzichtpunten natuurlijke landschapselementen (droge valleien, oude boomgaarden, verzonken paden, enz.) waarnemen en deze uitzichtpunten zullen tot op zekere hoogte worden veranderd door de aanwezigheid van het windturbinepark, dat duidelijk zichtbaar zal zijn en een kunstmatige component in een natuurlijk landschap zal vormen”.*

Er zijn een aantal zaken die opvallen bij het bekijken van de kaarten en de fotomontage die de impact van het windturbinepark op het omliggende landschap weergeven:

- Kaart 5b p.184 (zichtbaarheidszone tussenliggende zone) toont voor de gebieden met ‘uitzonderlijke landschappelijke waarde’ enkel de beschermde landschappen. De vastgestelde elementen uit de landschapsatlas worden niet weergegeven, met name : de vallei van de Berwijn (Moelingen) en 's Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren;
- Kaart 5c p. 186 ‘co-zichtbaarheidszone met de nabijgelegen windturbineparken’ toont de ‘niet zichtbaarheidszone’ van de nabijgelegen windturbineparken. Hierbij is Altenbroek grijs ingekleurd, dus ‘niet zichtbaar’. De fotomontages 20, 24 en 26 tonen wel degelijk een grote visuele impact op Altenbroek:
  - de helling en het plateau ten noorden van 's Gravenvoeren staat grotendeels ingekleurd als ‘zichtbare zone’. Over dit grote gebied is evenwel geen fotoreportage in het milieueffectrapport opgenomen zodat de visuele op dit gebied niet gevisualiseerd wordt.

Op 20 december 2018 werd het landschap van Altenbroek en de Voervallei in 's Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren door de Vlaamse minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed definitief beschermd (Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als cultuurhistorisch landschap van Altenbroek en Voervallei met omgeving in Voeren ('s-Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren, hierna ‘beschermingsbesluit’). De zuidgrens van dit gebied ligt op minder dan één kilometer van het geplande windmolenproject. Het landschap werd beschermd omwille van zijn archeologische, esthetische, historische, technische, ruimtelijk-structurende, volkskundige en wetenschappelijke erfgoedwaarden.





kaart beschermde landschappen/infrastructuur met duiding locatie windturbines

Het voorgemeld beschermingsbesluit stelt onder meer het volgende;

*“Overwegende dat Altenbroek en Voervallei met omgeving als cultuurhistorisch landschap esthetische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:*

*Het gebied wordt gekenmerkt door een sterk en gevarieerd gaaf landschap met een hoge dichtheid aan verschillende erfgoedelementen die onderling een grote samenhang vertonen. Het traditionele cultuurlandschap is zeer herkenbaar. Het coulisselandschap is rijk aan diverse landschapselementen zoals poelen, bronnen, molenlopen, groeven, dolines, kapel-, kruis-, grens- en fetisjbomen waaronder een nagelboom, kaphagen, knobomen en geriefhoutbosjes die allemaal onderling een grote ensemble- en contextwaarde hebben.*

*De graslandrijke valleien worden geflankeerd door hellingbossen die door een netwerk van holle wegen wordt doorsneden. Tussen s'-Gravenvoeren en het Hoogbos loopt loodrecht op de hoogtelijnen een stelsel van watervoerende holle wegen en grubben. Het kleinschalige en dichte netwerk van paden en wegen maakt dat de landschappelijke belevingswaarde zeer hoog is. De paden omvatten soms bronvoerende holle wegen, of ze lopen langs of door de waterlopen (wadden of voordes), wat zeer zeldzaam voorkomt in Vlaanderen.*

*Het gebied kent weinig tot geen verstoring door grootschalige infrastructuur, wat bijdraagt tot een hoge beleving van rust en stilte. De typerende flora en fauna draagt bij tot een verhoging van de landschapsbeleving.*

*De hoogstamboomgaarden bij hoeven, in de valleien en op de hellingen, in samenhang met een netwerk aan geschoren veekeringshagen van meidoorn (met relicten van leghagen en gevlochten hagen) dragen bij tot de landschappelijke beleving. Dit verhoogt nog in de bloesemperiode.*

*De graslanden en hoogstamboomgaarden in de valleien bezitten een ander karakter dan de hellingen van de asymmetrische valleien. Deze zijn semi-gesloten door het voorkomen van de beplante holle wegen en graften. De bossen op de hellingen hebben een gesloten karakter. Op de hellingen zijn er op verschillende plaatsen zichten op en over de vallei en dorpen en gehuchten. De aansluitende leemplateaus hebben een open karakter met zeer weidse zichten over Voeren, tot in de Maasvallei.*

*Kasteeldomeinen zijn verweven met het omliggende landschap en hebben ontworpen gerichte zichten (vista's) op het omliggende gebied. De losse bebouwing, vaak hoeven of watermolens, en de*



# Stibbe

*kleinschalige gehuchten zijn verweven met het landschap. De typerende vakwerkbouw en het netwerk van wegkruisen zijn zeer zeldzaam”*

In artikel 2 van het beschermingsbesluit worden de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken van het cultuurhistorisch landschap opgesomd. Eén van de belangrijke elementen zijn de zgn. zichten.

De geplande windturbines hebben een negatieve impact op de in het vetjes aangeduide zichten in dit ministerieel besluit. Sommige van de niet aangeduide zichten kunnen echter ook een impact ondervinden van de windturbines (de project-MER is op dat vlak lacunair) :

*“Art.2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het cultuurhistorisch landschap zijn opgesomd per deelgebied of per type erfgoed:*

*1° ...*

*2° ...*

*3° ...*

*4° ...*

*5° ...*

*6° Zichten binnen het cultuurhistorisch landschap:*

- a. zicht vanaf Ulvend over de hellingen bij Op-de-Eiken en Martelberg*
- b. zicht vanaf Eiken over de hellingen bij Op-de-Eiken en Martelberg*
- c. zicht vanaf Kattenrot richting dorpskern Sint-Martens-Voeren*
- d. zicht vanaf Ottegraeven op graslanden Voervallei en hellingbossen*
- e. zicht vanaf Ottegraeven op graslanden Voervallei en hellingbossen*
- f. zicht vanaf bosrand over de Voervallei en Ketten***
- g. zicht vanaf plateau bij Schophemerheide over de Voervallei***
- h. zicht vanaf plateau bij Schophemerheide over de Noorvallei en Altenbroek*
- i. zicht richting westen over de Noorvallei en Altenbroek***
- j. zicht vanaf plateau bij Snauwenberg over de Noorvallei en Altenbroek***
- k. zicht vanaf de Voerenberg over de Noorvallei en Altenbroek***
- l. zicht vanaf Snauwenberg over plateau richting Hoogbos en Sint-Pieters-Berg***
- m. zicht vanaf Huuskesboom op plateau en Hoogbos***
- n. zicht vanaf weg op plateau richting Hoogbos*
- o. zicht vanaf weg op plateau over Roetsgraaf en omgeving***
- p. zicht vanaf weg op plateau over Horstergrub en omgeving***
- q. zicht vanaf Deniskapel richting Voervallei en Horstergrub***
- r. zicht vanaf Trichterbeeldje richting Voervallei***
- s. zicht vanaf parallelweg met de Voer op de Voervallei*
- t. **zicht vanaf wegkruis op kruispunt op de weilanden in de omgeving van het kerkhof; [...]**”.*

In artikel 3 van het beschermingsbesluit worden de beheersdoelstellingen voor het cultuurhistorisch landschap opgesomd:

*“Art. 3. Voor het beschermde cultuurhistorisch landschap gelden de volgende beheersdoelstellingen:*

*1° ...*

*2° ...*

*3° het behouden, goed beheren, versterken en herstellen van:*

# Stibbe

[...]

*m) zichten in en over de valleien, valleihellingen en plateaus open houden,*

[...].”

De vergelijking van de zichten uit het beschermingsbesluit met de fotomontage van het milieueffectenrapport, leidt tot de volgende vaststellingen.

De hierna volgende tabel geeft een overzicht van de 12 zichten uit het beschermingsbesluit (in de tabel hierna aangeduid als ‘MB’) (zie opsomming boven) (kolom 1), het nummer van het zicht op de kaart bij het MB (kolom 2), het nummer van de fotoregistratie in het MB (kolom 3) en het nummer van de foto’s uit het milieueffectenrapport (in de tabel aangeduid als « MEB ») (kolom 4).

De foto’s uit het milieueffectenrapport tonen aan dat het windturbineproject tenminste vijf beschermde zichten van het beschermingsbesluit aantast. Voor de andere zichten is in het milieueffectenrapport niet onderzocht wat de impact is.

Nummer zicht uit MB	Nummer zicht kaart bij MB	Nummer fotoregistratie MB	Nummer fotomontage MEB
6f	6	226	19
6g	7	139, 143	26
6i	9	404	
6j	10	375	20
6k	11	347, 350	24, 25
6l	12	383	21
6m	13	66	
6o	15	75	
6p	16	35	
6q	17	93	
6r	18	30	
6t	20	56, 59	



# Stibbe

*Zicht 6f: zicht vanaf Ulvend over de hellingen bij Op-de-Eiken en Martelberg*

Fotoregistratie MB:



Foto 226: Schophem, hoogstamboomgaard (04/05/2016)

Fotomontage milieueffectenrapport:

Fotomontage 19 p.145



# Stibbe

*Zicht 6g: zicht vanaf plateau bij Schophemerheide over de Voervallei*

Fotoregistratie MB:



Foto 1: Graslanden bij Schophemerhei (03/05/2016)



Foto 2: Graslanden bij Schophemerhei (03/05/2016)

Fotomontage milieueffectenrapport:



Fotomontage 26 p.159



# Stibbe

*3.Zicht 6i: zicht richting westen over de Noorvallei en Altenbroek*



Foto 3: Altenbroek, holle weg en hoogstamboomgaard (16/02/2017)

# Stibbe

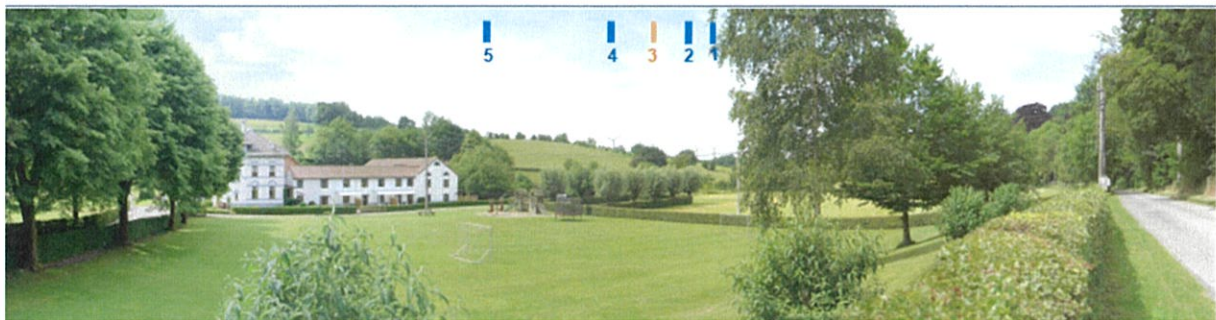
4. zicht 6j: zicht vanaf plateau bij Snauwenberg over de Noorvallei en Altenbroek

Fotoregistratie MB:



Foto 4: graslanden Altenbroek (16/02/2017)

Fotomontage MEB:



Fotomontage 20 p.147



# Stibbe

5. zicht 6k: zicht vanaf de Voerenberg over de Noorvallei en Altenbroek

Fotoregistratie MB:



Foto 5: Koetsweg, graslanden Altenbroek (14/02/2017)



Foto 350: Koetsweg, graslanden Altenbroek en zicht op Voervallei (links) (14/02/2017)

Fotomontage milieueffectenrapport:



Fotomontage 24 p.155



Fotomontage 25 p.157



# Stibbe

6. Zicht 6l: zicht vanaf Snauwenberg over plateau richting Hoogbos en Sint-Pieters-Berg

Fotoregistratie MB:



Foto 383: Snauwenberg, zicht op plateau, Hoogbos en Sint- Pietersberg (16/02/2017)

Fotomontage MEB:



Fotomontage 21 p.149

# Stibbe

7. *zicht 6m: zicht vanaf Huuskesboom op plateau en Hoogbos*

Fotoregistratie MB:



66. 's-Gravenvoeren, Houtkant op talud ten westen van Hoogbos, 20/04/2016

8. *Zicht 6 o. zicht vanaf weg op plateau over Roetsgraaf en omgeving*

Fotoregistratie MB:



75. 's-Gravenvoeren, KLE's ten westen van Roetsgraaf, 20/04/2016



# Stibbe

9. *Zicht °6 p, zicht vanaf weg op plateau over Horstergrub en omgeving (nr. 16 op kaart zichten)*

Fotoregistratie MB:



35. 's-Gravenvoeren, zicht op graslanden met talud in de Voervallei bij de Horstergrub, 18/04/2016

10. *zicht 6q zicht vanaf Deniskapel richting Voervallei en Horstergrub*

Fotoregistratie MB:



Foto 6: holle wegen ten zuiden van Denisekrüske (02/05/2016)

# Stibbe

11. Zicht °6 r: zicht vanaf Trichterbeeldje richting Voervallei'

Fotoregistratie MB:



30. 's-Gravenvoeren, grasland met microreliëf en hoogstamboomgaarden, zicht richting Voervallei tussen Kapel Trichterbeeldje en Kruisgraaf, 18/04/2016



Stibbe cvba (advocatenassociatie) is een Belgisch advocatenkantoor geregistreerd bij de Belgische Kruispuntbank van Ondernemingen onder het nummer RPR 0429 914 688 - BTW nummer BE0429914688. Stibbe cvba verleent haar diensten na een overeenkomst met Stibbe cvba, die exclusief aan Belgisch recht onderworpen is. De algemene voorwaarden van Stibbe cvba, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen, zijn van toepassing. Deze zijn te vinden op [www.stibbe.com/generalconditions](http://www.stibbe.com/generalconditions) of worden u op verzoek toegestuurd.

\*bvba

12. Zicht °6 t. zicht vanaf wegwkruis op kruispunt op de weilanden in de omgeving van het kerkhof

Fotoregistratie MB:



56. 's-Gravenvoeren, Kerkhofstraat, schraal talud bij hoogstamboomgaard, 19/04/2016





59. 's-Gravenvoeren, weg parallel aan Roetsgraaf met graslanden met geschoren meidoornhagen, 19/04/2016

36. Het agrarische landschap tussen het voornoemde erfgoedlandschap en de gewestgrens, ter hoogte van het windturbineproject en hiervan bezijdens in Vlaanderen, is aldus gekenmerkt door hoogstamboomgaarden, fruitboomgaarden, akkers, bomenrijen.

Langs de Weesterweg, (in het verlengde van de Stationsstraat in Dalhem) komen slechts enkele fruitteeltbedrijven voor.

Dat deel van het landschap is evenmin structureel aangetast. Buiten het erfgoedlandschap is er bijgevolg ook een fundamentele aantasting qua zichten op dit gebied. Ook het open gebied buiten de erfgoedlandschappen wordt op zwaarwichtige wijze aangetast door de vergunning van het bestreden windturbineproject.

37. Ook al is het zo dat het project zich situeert op Waals grondgebied en ook al is het zo dat het ruimtelijk en milieubeleid van de Gewesten op exclusiviteit bereust, dan nog vermag de vergunningsbevoegdheid in dit dossier niet op een dusdanige manier worden uitgeoefend dat de impact van de vergunningverlening desastreus gevolgen heeft op het beleid van het Vlaamse Gewest:

- een dergelijke toepassing van artikel D.II.36, § 2 CoDT zou disproportionele gevolgen hebben voor het door de Vlaamse Overheid gevoerde ruimtelijk en erfgoedbeleid;
- een dergelijke toepassing van artikel D.II.36, § 2 CoDT zou elk nuttig effect aan de project-MER-richtlijn ontnemen dat de vergunningverlenende overheid verplicht om rekening te houden met de resultaten van de project-MER; de nationale en regionale wetgeving moet nochtans steeds richtlijnconform worden geïnterpreteerd.

38. Het project impliceert een fundamentele verstoring van dit van grootschalige infrastructuur gevrijwaarde erfgoedlandschap en van het agrarische landschap tussen het erfgoedlandschap en de gewestgrens.

39. Gelet o.m. op *supra* uiteengezette impact van het windturbineproject op het Vlaamse onroerend erfgoed, de landschappelijke waarden van de omgeving alsook de biodiversiteit, kan onmogelijk worden besloten tot de verenigbaarheid met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening.

40. **Besluit:** de aangevraagde omgevingsvergunning moet worden geweigerd.

#### 4 **BESLUIT**

Omwille van de voorgaande redenen, verzoekt bezwaarindiener de gedelegeerde ambtenaar en de technisch ambtenaar om het bezwaar in te willigen en de aangevraagde vergunning te weigeren.

Te benadrukken is tot slot dat het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de heer Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, voor het verdere verloop van de procedure keuze van woonplaats doet bij haar raadsliden.

Met bijzondere hoogachting,



loro

Jan Bouckaert°

Bastiaan Schelstraete  
advocaat